

Cirkulärnr: 1998:176
Diariernr: 1998/2797
P-cirknr: 1998-2:61
Nyckelord: Arbetsliv, arbetsmarknad, personalfrågor
Handläggare: Lars-Gösta Andréén
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 1998-11-09
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Budgetpropositionen 1999 — vissa arbetsgivarfrågor

Personalpolitik: 1998-2:61

Nyckelord: Arbetsliv, Arbetsmarknad, Personalfrågor

Förhandlingssektionen

1998-11-09

Lars-Gösta Andréén

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Budgetpropositionen 1999 — vissa arbetsgivarfrågor

Detta cirkulär behandlar vissa arbetsgivarfrågor i regeringens budgetproposition för 1999 (prop. 1998/99:1).

Övergripande mål

Regeringen anger i propositionen att tillväxt och full sysselsättning är viktiga mål för den ekonomiska politiken. Genom att hålla nere de statliga utgifterna vill regeringen minska den offentliga sektorns andel av samhällsekonomin. Regeringen anser att tillväxten ska öka genom investeringar och konsumtion i den privata sektorn. Måttliga löneökningar ska ge ett gynnsamt investeringsklimat. Enligt regeringen ska tillväxten sedan lösa problemet med den höga arbetslösheten och den låga sysselsättningen.

Som ett övergripande mål anger regeringen att den öppna arbetslösheten ska halveras fram till slutet av år 2000. Därefter är målet full sysselsättning. I takt med att arbetslösheten sjunker föreslår regeringen att det gamla arbetslöshetsmålet kompletteras med ett nytt mål för sysselsättningen. Andelen sysselsatta av befolkningen ska öka från 74 procent år 1997 till 80 procent år 2004. I samband med 1999 års ekonomiska vårproposition kommer regeringen att presentera förslag som avser att stärka möjligheterna att uppnå målet.

Regeringen anser att en flexibel arbetsmarknad, med goda möjligheter till anställning för både anställda och arbetslösa, är en förutsättning för att det övergripande arbetslöshets- och sysselsättningsmålet enligt ovan ska kunna nås. Av propositionen framgår vidare att regeringens anser att detta kräver insatser inom många olika politikområden, bl.a. närings-, utbildnings-, arbetsmarknads- och arbetslivspolitik.

Nedan behandlas vissa arbetsgivarfrågor inom arbetsmarknads- och arbetslivspolitiken.

Arbetsmarknadspolitiken

I propositionen anges att arbetsmarknadspolitiken uppgift främst ska vara att öka anpassningsförmågan på arbetsmarknaden. Det ska ske genom ett effektivt platsförmedlingsarbete som tillsammans med främst kompetenshöjande insatser och övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärder leder till en hög rörlighet på arbetsmarknaden. Det ska bidra till att sysselsättningen kan öka och arbetslösheten minska utan att det uppstår inflationsdrivande flaskhalsar på arbetsmarknaden.

Regeringen anser att det är nödvändigt att arbetsmarknadspolitiken anpassas kontinuerligt till utvecklingen på arbetsmarknaden. I takt med att konjunkturen förbättras och fler får arbete måste arbetsmarknadspolitiken tillväxtinriktas. De lediga platserna måste då tillsättas snabbt och effektivt och rörligheten på arbetsmarknaden stimuleras för att främja tillväxten. Behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder skiftar då från aktiverande åtgärder med höga volymer till kompetenshöjande åtgärder. Regeringen vill i ökad utsträckning prioritera yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar framför praktikåtgärder. Regeringen konstaterar att det i en konjunkturuppgång är särskilt viktigt att motverka undanträngnings- och inlåsningseffekter i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Regeringen vill prioritera arbete med att motverka långa tider utan reguljärt arbete samt att förhindra att individer med en svag ställning på arbetsmarknaden, däribland många invandrare och funktionshindrade, slås ut från arbetsmarknaden. Arbete med att bryta den starkt könsuppdelade arbetsmarknaden ska prioriteras.

Trots den förbättrade arbetsmarknadssituationen bedömer regeringen att det även under de närmaste åren kvarstår behov av relativt omfattande arbetsmarknadspolitiska insatser främst för att erbjuda arbetslösa kompetenshöjande insatser för att öka anställbarheten. Regeringen anser att det är viktigt att i konjunkturuppgången rikta insatser mot redan anställda för att motverka bristyrken samtidigt som arbetslösa som ersätter dem som deltar i olika kompetenshöjande insatser får en chans att få den nödvändiga arbetslivserfarenhet som krävs för att öka deras möjligheter till reguljärt arbete.

Nedan behandlas vissa förslag till nya och ändrade arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Åtgärder för arbetshandikappade

Regeringen avser att uppdra åt Arbetsmarknadsverket att under nästa år ge minst 55 000 (en ökning med 2 000) personer i genomsnitt per månad en anställning med lönebidrag eller skyddat arbetete hos offentliga arbetsgivare (OSA). För budgetåret 1999 får den genomsnittliga bidragsnivån för andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer uppgå till högst 60 procent

(oförändrat) av den bidragsgrundande lönekostnaden för platser med lönebidrag.

Mot bakgrund av det relativt goda konjunkturläget anser regeringen att det är angeläget att försöka få ut personer med funktionshinder på den öppna arbetsmarknaden, eventuellt med hjälp av en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Regeringen anser att övergångarna från lönebidrag till den öppna arbetsmarknaden bör öka samt att det då är särskilt viktigt att prioritera kvinnor.

Resursarbeten även under nästa år

Regeringen föreslår att åtgärden resursarbete finns kvar även under nästa år. Åtgärden anses betydelsefull dels för att den arbetslöse får möjlighet att upprätthålla sin kompetens genom resursarbetet, dels för att den kan bidra positivt till att förbättra kvaliteten i den offentliga sektorn. Regeringen anser dock att den positiva konjunkturutvecklingen och de ökade statsbidragen till kommunerna innebär att åtgärden ska avvecklas vid utgången av 1999.

Arbetspraktik ersätter ALU och API

För att undvika onödig administration och som ett led i förenklingsarbetet av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna föreslår regeringen att åtgärderna arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API) fr.o.m. den 1 januari 1999 ersätts med en ny form av praktikåtgärd — arbetspraktik. De som då deltar i ALU eller API förslås dock få fortsätta i dessa åtgärder under pågående beslutade perioder.

Syftet med åtgärden är densamma som hos ALU och API, att deltagaren ska få den nödvändiga kontakten med arbetslivet och öka kompetensen så att det blir lättare att efter avslutad praktikperiod få ett reguljärt arbete. Mot bakgrund av det förbättrade sysselsättningsläget och den ökade efterfrågan på arbetskraft, anser regeringen att det är av största vikt att man ställer höga krav på praktikplatsernas kvalitet. För att undvika undanträngning av ordinarie arbetstillfällen ska länsarbetsnämnden före beslut om arbetspraktik bl.a. samråda med berörda fackliga organisationer.

Arbetspraktik gäller, med vissa undantag, personer fyllda 20 år och bör omfatta högst 6 månader, men kan i vissa fall förlängas med högst 6 månader. Regeringen föreslår att en lag ska reglera att den som deltar i arbetspraktik inte anses som arbetstagare annat än utifrån arbetsmiljölagens bestämmelser. Deltagarna får under praktiken utbildningsbidrag från försäkringskassan i form av dagpenning.

Anordnare av arbetspraktik ska efter överenskommelse med länsarbetsnämnden till staten betala ett finansieringsbidrag på 3 000 kronor per månad och deltagare. Undantag avses göras för vissa deltagare, bl.a. handikappade och invandrare. Likaså ska ideella organisationer som anordnare undantas från att betala finansieringsbidrag.

Förlängning och utfasning av OTA

Regeringen anser att det är angeläget att äldre personer även i fortsättningen kan få det stöd som de behöver för att kunna delta i aktiv yrkesvägledning eller utbildning. Regeringen anser därför att lagen om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa — (OTA) — som gäller t.o.m. den 31 december 1998, ska fortsätta att gälla t.o.m. den 31 december 2001.

Regeringen föreslår att de personer som tidigare har anvisats till OTA och som fyller 62 år senast den 31 december 1998 får en fortsatt möjlighet att åter anvisas till åtgärden fram till pensionsåldern. Övriga deltagare vid årsskiftet föreslås få fullfölja den pågående beslutade perioden under nästa år.

Förlängning av försöksverksamheten PRJ

Försöksverksamheten med en aktivare användning av arbetslöshetsersättningen som innebär att arbetslöshetsersättningen ska kunna lämnas även till en arbetslös som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt projektarbete (PRJ) får pågå längst t.o.m. den 31 december 1998. Regeringen föreslår att försöksverksamheten får förlängas till att gälla t.o.m. den 30 september 1999. Möjligheten att få förlängning avser projekt som pågår den 31 december 1998. Behovet av förlängning ska prövas av AMS. Regeringen föreslår att försöksverksamheten under budgetåret 1999 får omfatta högst 150 miljoner kronor.

Arbetslivspolitik

I propositionen anges att arbetslivspolitik ska främja arbetslivets utveckling med möjlighet till personlig utveckling och arbete för den enskilde samt ökad tillväxt och produktivitet genom ny teknik, organisationsförändringar, kompetensutveckling och en sund lönebildning. Den har till uppgift att förebygga arbetsskador och ohälsa i arbetslivet och därigenom motverka utslagning samt att hjälpa människor tillbaka i arbete. En annan viktig uppgift är att utveckla ny kunskap och att föra kunskaper och erfarenheter vidare, så att arbetsmiljöarbetet kan förbättras ytterligare. Arbetslivspolitik ska också motverka en uppdelning av arbetslivet vad gäller arbetsvillkor, bl.a. de olika villkor som råder mellan kvinnor och män på grund av den könsuppdelade arbetsmarknaden. Ett centralt mål för regeringens politik för arbete och tillväxt är att det råder lika villkor för kvinnor och män på arbetsmarknaden och i arbetslivet. Till arbetslivspolitik hör också frågor om arbetsrätt och arbetstider. Ett bra arbetsliv och fungerande spelregler på arbetsmarknaden ökar produktiviteten samt främjar ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Kompetensutveckling

Regeringen anser att det är av stor vikt för tillväxt och sysselsättning att stimulera kompetensutveckling i arbetslivet. På regeringens uppdrag har Svenska Kommunförbundet tillsammans med övriga parter på arbetsmarknaden under våren och sommaren deltagit i en utredning för att lämna förslag till hur parternas gemensamma arbete för ökad kompetensutveckling i arbetslivet kan stödjas av regeringen. Parterna har presenterat gemensamma

värderingar om kompetensutvecklingen i arbetslivet samt lämnat förslag till hur den tänkta statliga stimulansen skulle kunna utformas och redovisar ett antal positiva effekter av att statliga resurser satsas inom arbetslivet.

Utifrån detta partsarbete lämnar regeringen inga förslag i budgetpropositionen men aviserar att man i vårpropositionen 1999 avser att återkomma med förslag på hur kompetensutveckling i arbetslivet kan stärkas. Vidare anges att en förutsättning för att en statlig stimulans ska införas är att arbetsmarknadens parter bidrar till en ansvarsfull delfinansiering.

Regeringen anser att det är viktigt att IT-kompetensen inom den offentliga sektorn breddas och avser därför att ge AMS i uppdrag att inom ramen för befintliga åtgärder och anslag initiera IT-utbildning för framför allt kvinnor inom den offentliga sektorn.

Jämställdhet

Jämställdhetsombudsmannen tillförs 2 miljoner kronor för att stärka arbetet med att utöva tillsyn över de delar i jämställdhetslagen som rör löneskillnader mellan kvinnor och män. Statistiska centralbyrån tillförs resurser för att vidareutveckla lönestatistiken och för att ta fram nödvändigt statistiskt underlag för jämställdhetsboksut.

Utredningen om jämställdhetslagen kommer att ges tilläggsdirektiv så att utredningen kan analysera frågor som hänger samman med arbetsvärdering. Regeringen avser vidare att genomföra en rad åtgärder för att öka jämställdheten, bl.a. underlätta för män att delta i jämställdhetsarbete. Slutligen avser man att under hösten 1999 redovisa hur jämställdhetspolitiken utvecklas.

Löner

Regeringen konstaterar att för ekonomin som helhet beräknas löneökningarna, inklusive löneglidning på ca. 0,5 procent, bli 3 procent per år 1998–2000. Vidare konstateras att utvecklingen mot friare lönesättning på lokal nivå ytterligare förstärkts. Det faktum att det i några avtal inte finns några centralt fastställda löneökningar eller att det för stora grupper inom den kommunala sektorn endast finns s.k. lägst-utrymme angivet anser man innebära att det är svårt att avgöra vad de totala avtalsmässiga löneökningarna slutligen kommer att bli. Dessutom anser man att det blir svårare att definiera vad som är avtalade löneökningar och vad som är löneglidning.

Arbetstid

Regeringen avser att tillsätta en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för att fördjupa underlaget i arbetstidsfrågor. Arbetsgruppen ska presentera bedömningar av konsekvenserna av olika arbetstidsförändringar samt presentera förslag till hur arbetet med arbetstidsfrågan bör bedrivas vidare.

Särskilda kommissioner/grupperingar

I propositionen skrivs att det under våren har uppmärksammats ett ökat rekryteringsbehov av skol-, vård- och omsorgspersonal av representanter för såväl arbetsgivar- som arbetstagar sidan.

I syfte att förebygga brist på kvalificerad personal inom vård- och omsorgssektorn har regeringen tillsatt en kommission med uppdrag att se över utbildningsbehov och arbetsförhållanden, bl.a. för att underlätta rekryteringen till dessa sektorer, men även för att motverka deltidsarbetslöshet. Kommissionens arbete ska vara slutfört den 31 juli 1999. Från Svenska Kommunförbundet deltar förbundets förste vice ordförande, och tillika ordförande i Förhandlingsdelegationen, Åke Hillman (s).

Vad gäller skolan har utbildningsdepartementet tillsammans med Svenska Kommunförbundet, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet och Skolledarna enats om en avsiktsförklaring för att stimulera läraryrkets utveckling och rekrytering. Ett gemensamt arbete har inletts där inriktningen är att ett konkret åtgärdsprogram ska presenteras den 15 december 1998. Från Svenska Kommunförbundet deltar förbundsdirektör Evert Lindholm och Markus Gustafsson, Förhandlingssektionen.

Frågor

Frågor om de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan ställas till Lars-Gösta Andréen, tfn 08-772 47 56. (Sådana frågor kan även ställas till sektionen för arbetsmarknads- och näringslivsutveckling; Vivi Jacobson-Libietis, tfn 08-772 43 64, eller Håkan Hellstrand, tfn 08-772 41 89.)

Beträffande arbetslivspolitikerna kan frågor om

- kompetensutveckling; ställas till Hans Granqvist, tfn 08-772 47 69, eller Mona Nettelman, tfn 08-772 47 48,
- jämställdhet; ställas till Birger Ericsson, tfn 08-772 47 10, eller Anna Lind, tfn 08-772 47 55,
- arbetstid, ställas till Ann Garö, tfn 08-772 47 65, eller Lotta Kärger, tfn 08-772 47 45, och
- övrigt, ställas till Marianne Hörding, tfn 08-772 47 30, eller Mona Nettelman, tfn 08-772 47 48.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Lars-Gösta Andréen